

Místní provozní bezpečnostní předpisy

JUDr. Zbyněk Urban, Praha – poradenská činnost

Úvod

Budeme-li hledat zmínku o místních provozních bezpečnostních předpisech (MPBP) v normách, zjistíme, že jsou zde uvedeny v několika souvislostech. Jako starší ustanovení z nyní již neplatné ČSN 34 3104 (Elektrotechnické předpisy ČSN. Bezpečnostní předpisy pro obsluhu a práci v elektrických provozovnách) lze uvést čl. 10. Norma požadovala pro každou provozovnu vn a vvn výstižné místní bezpečnostní a provozní předpisy, vypracované se zaměřením k rozsahu a provedení zařízení provozovny. Jejich hlavním posláním bylo stanovit postupy zajišťující bezrizikovou práci v případech, které nejsou zčásti nebo úplně řešeny obecně platnou legislativou.

V souvislosti se zaváděním nových norem na ochranu před úrazem elektrickým proudem se značně změnila požadavky na elektrická zařízení. Proto byla uplatňována zásada, že zařízení, která nevyhovují platným normám, ale neohrožují bezprostředně okolí, je povoleno dále používat podle zvláštních místních pracovních, provozních a bezpečnostních předpisů. Zmíněné požadavky měly oporu v současné době již zrušených normách ČSN 34 3100 (Elektrotechnické předpisy ČSN. Bezpečnostní předpisy pro obsluhu a práci na elektrických zařízeních) a ČSN 33 2000-1:1995 (Elektrické instalace budov – Část 1: Rozsah platnosti, účel a základní hlediska). V současnosti jsou příslušná ustanovení obsažena převážně v ČSN EN 50110-1 ed. 2 (Obsluha a práce na elektrických zařízeních). Na místní provozní bezpečnostní předpisy jako předpisy zaměstnavatele

se odvolává nařízení vlády č. 378/2001 Sb., o bližších požadavcích na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí, a to v § 2 písm. g).

Místní provozní bezpečnostní předpisy

Vznik MPBP má oporu v zákoníku práce a dále v mnoha dalších předpisech a v technických normách. Zákoník práce – zákon č. 262/2006 Sb., v § 102 odst. 2 uvádí prevenci rizik. Jsou to všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. Prevence rizik je uložena jako povinnost zaměstnavateli, což může být v praxi převedeno až na osobu odpovědnou za elektrické zařízení.

Ještě upřesnění k MPBP ze zákoníku práce § 349 Právní a ostatní předpisy. V odstavci 2 zmíněného paragrafu jsou uvedeny pokyny k zajištění BOZP jako konkrétní pokyny dané zaměstnanci vedoucími pracovníky (§ 11 odst. 4), kteří jsou mu nadřízeni. Pro zaměstnance je stanovena povinnost dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl zaměstnanec řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele – § 106 odst. 4 písm. c). Zmíněná povinnost platí i pro osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích.

MPBP stanovují základní požadavky na bezpečný provoz, obsluhu a práci na elektric-

kých zařízeních nebo v jejich blízkosti, dále při činnostech, jako je provoz, údržba, měření, revize a změny uspořádání nebo struktury. Vypracování předpisů má vycházet z požadavků ČSN EN 50110-1 ed. 2, která doporučuje použít tuto normu jako pokyn k zavedení svých pravidel a postupů pro zmíněné činnosti. Obsahem MPBP jsou i ustanovení souvisejících zákonů, nařízení vlády, vyhlášek a dalších předpisů, se kterými nesmí být MPBP v rozporu.

Oblast platnosti

Právní a ostatní předpisy uvádí zákoník práce v § 349 jako předpisy na ochranu života a zdraví a mj. také předpisy o bezpečnosti technických zařízení a normy. V odstavci 2 zmíněného paragrafu jsou uvedeny pokyny k zajištění BOZP jako konkrétní pokyny dané zaměstnanci jeho nadřízenými – vedoucími. Pro zaměstnance je stanovena povinnost dodržovat právní a ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni (§ 301). Zmíněná povinnost platí i pro osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích. Z tohoto ustanovení vyplývá závaznost obsahu MPBP pro zaměstnance za předpokladu, že byli s jejich obsahem a významem řádně seznámeni.

Z technických norem, které mají vazbu na obsluhu a práci na elektrických zařízeních, je možné vycházet z ČSN EN 50110-1 ed. 2 a technické normalizační informace TNI 34 3100 (Obsluha a práce na elektrických zařízeních – Komentář k ČSN EN 50110-1 ed. 2:2005). Jde zejména o čl. 4.1 Bezpečná obsluha a práce: Musí se stanovit, jakým způ-

Odborné časopisy s tradicí
zdroj aktuálních informací

FCC PUBLIC

AUTOMA **ELEKTRO** **SVĚTLO**

automatizace, regulace a průmyslové
informační technologie

měsíčník pro výrobce i uživatele
automatizační a regulační techniky,
konstruktéry, vývojové pracovníky, manažery
i studenty SOS a VŠ

cena 52 Kč
roční předplatné 624 Kč, studenti 504 Kč

silnoproudá elektrotechnika v praxi –
provoz, údržba, trendy, inovace

měsíčník pro revizní techniky a projektanty
elektrických zařízení, montéry, údržbáře,
střední i vrcholové manažery firem,
pedagogy i studenty všech oborů elektro

cena 52 Kč
roční předplatné 624 Kč, studenti 504 Kč

informace o osvětlování a využití světla

dvuměsíčník pro techniky, architekty
a projektanty osvětlení, výrobce i dodavatele
osvětlovací techniky, pracovníky hygieny,
studenty a všechny zájemce o tento obor

cena 52 Kč
roční předplatné 312 Kč, studenti 252 Kč

objednávky na www.odbornecasopisy.cz nebo tímto objednacím lístkem

objednací lístek

sobem se má vykonávat obsluha nebo pracovní činnost a jaká opatření je třeba uskutečnit k zajištění bezpečnosti.

Další ustanovení obsahuje čl. 4.2 Osoby: Veškeré osoby vykonávající činnost na elektrickém zařízení, s ním nebo v jeho blízkosti musejí být školeny z bezpečnostních předpisů a místních pracovních předpisů týkajících se jejich práce. Vyžaduje se postup podle těchto předpisů a pokynů.

Zaměstnavatelé (právnícké a podnikající fyzické osoby) mají za povinnost trvale zvyšovat odbornou úroveň zaměstnanců a soustavně doplňovat jejich znalosti v souladu s nejnovějšími poznatky vědy a techniky, zejména v oblasti předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení. Jako předmět školení jsou uvedeny předpisy k zajištění BOZP související s činností na elektrickém zařízení a také místní pracovní a technologické postupy, MPBP, příkazy, směrnice a návody k obsluze, které souvisejí s činností na elektrickém zařízení.

Znalost předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění BOZP je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance (zákoník práce § 106 odst. 4). Při nástupu do práce musí být zaměstnanec řádně seznámen s pracovním řádem platným u zaměstnavatele a s právními a ostatními předpisy k zajištění BOZP, jež musí při své práci dodržovat. Zaměstnanec musí být také řádně seznámen s kolektivní smlouvou a s vnitřními předpisy (§ 37 odst. 5 zákoník práce).

Ze zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek BOZP, v této oblasti ještě souvisí § 6 Bezpečnostní značky, značení a signály. Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen přijmout opatření k omezení jejich působení, aby bylo minimalizováno riziko ohrožení (§ 102 odst. 4 zákoník práce). Jednou z možností je umís-

tit bezpečnostní značky a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se BOZP a seznámit s nimi zaměstnance. Bezpečnostní značky a signály jsou uvedeny v nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a signálů.

Základní pojmy

Při vypracování MPBP by měly být vysvětleny základní pojmy a definice, které mají význam pro přesné a účelné vykonávání činností. Zabránit omylům, nepřesnostem a nedorozuměním v předpise je velmi důležité. Dále je v několika bodech uveden často se vyskytující okruh problémů, které bývají řešeny vypracováním MPBP.

1. Stanovení rozsahu činností, které budou v MPBP řešeny z hlediska obsluhy, údržby a provozu zařízení.
2. Dosavadní pravidla pro obsluhu a údržbu.
3. Zapracování požadavků technických norem ČSN.
4. Požadavky dalších obecně závazných předpisů z hlediska bezpečnosti práce, zejména zákoníku práce, zákona o zajištění dalších podmínek BOZP, zákona o státním odborném dozoru a příslušných navazujících nařízeních vlády.
5. Změny vyplývající ze zákonů, nařízení vlády a norem ČSN vydaných v posledním období (poslední rok, popř. jiný časový úsek podle závažnosti).
6. První návrh MPBP předložený k připomínkám dotčených subjektů.
7. Konzultace, připomínky a úpravy na místě uplatnění, a to zejména k otázkám:
 - osoba odpovědná za elektrické zařízení,
 - vydávání oprávnění k práci na zařízení
 - MPBP v konkrétním provozu na provoznách (rozvodny, stanice, vedení, odloučená pracoviště),

– zapracování návodů na obsluhu technologie do MPBP.

8. Vypracování konečného znění MPBP a jeho předání do provozu.

Závěr

MPBP stanovují základní požadavky na bezpečný provoz, obsluhu a práci na elektrických zařízeních nebo v jejich blízkosti, jakož i při činnostech, jako je provoz, údržba, měření, revize a změny uspořádání nebo struktury.

Vypracování MPBP má vycházet zejména z požadavků ČSN EN 50110-1 ed. 2, ale také z ustanovení souvisejících zákonů, nařízení vlády, vyhlášek a dalších předpisů, se kterými nesmí být obsah MPBP v rozporu.

Podle konkrétních podmínek je třeba upravit obsah MPBP, zejména k otázkám, které jsou podle provozních poznatků rizikové, kritické nebo konfliktní. Jde například o současnou práci dvou nebo více subjektů, kdy každý má svého vedoucího práce, ale pro bezpečnou činnost je vyžadován jeden odpovědný pracovník s pravomocí, ale i s odpovědností. Další z problémových činností je pochopitelně práce pod napětím, ale také práce v blízkosti částí pod napětím. Z prací v blízkosti částí pod napětím nelze zapomenout na neelektrické práce, zejména se zdvihacími zařízeními, jako jsou např. mobilní jeřáby, plošiny, ale také pumpy na betonování. Neřešení a nedořešení problematiky z hlediska bezpečnosti práce a technických zařízení je někdy přehlíženo, ale v případě nežádoucí události způsobuje velké potíže a nepřijemnosti končící často u soudů. Proto by podmínkám bezpečné práce na elektrických zařízeních v celém rozsahu významu této práce měla být věnována patřičná pozornost a vypracována řešení na odpovídající technické a právní úrovni pro vyhrazené technické zařízení. ☒

Objednávám předplatné časopisu

(zakřížkujte vybraný časopis a doplňte číslo, kterým předplatné zahajujete)

- AUTOMA od čísla/roč. /
 ELEKTRO od čísla/roč. /
 SVĚTLO od čísla/roč. /

jméno..... tel.....

firma..... e-mail.....

ulice, číslo..... PSČ, město.....

IČO..... DIČ.....

podpis objednavatele..... razítko.....

firma

soukromá osoba

objednací lístek vložte do obálky a zašlete na adresu:

vydavatelství FCC PUBLIC s. r. o., Pod Vodárenskou věží 4, Praha 8, 182 08

